

SCRISOARE DESCHISĂ

CĂTRE

MINISTRUL CULTURII ȘI IDENTITĂȚII NAȚIONALE,

PROF.DR. VALER BREAZ

Stimate domnule Ministru al Culturii și Identității Naționale,

Comisia Națională de Arheologie este un organism cu funcție consultativă pe lângă Ministerul Culturii și Identității Naționale. Ea reunește specialiști propuși de cele mai prestigioase instituții de profil, din institutele de arheologie ale Academiei Române, marile universități ale țării și muzeele cele mai importante, inclusiv din interiorul celor subordonate direct ministerului pe care îl conduceți. Cu alte cuvinte, profesioniști dintre cei mai îndreptățiți să ofere sprijin științific direct în luarea deciziilor administrative, prin Direcția Patrimoniu Cultural, secretarul de stat și până la semnătura finală a domniei voastre.

Pe site-ul MCIN a fost propus în data de 20 mai a.c. spre ”consultare publică” un Proiect de Lege pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național (<http://www.cultura.ro/proiect-de-lege-3>). Acest proiect de lege redactat acum în interiorul instituției pe care o conduceți a fost întocmit, din păcate, fără consultarea și fără orice altă notificare prealabilă a comisiei de specialitate. CNA are între atribuții în Regulamentul său de funcționare și elaborarea strategiei naționale în domeniul cercetării arheologice (vezi art. 4.1.a., din OMCC 2127/2005). Din start, această situație este echivalentă cu ideea nesănătoasă potrivit căreia doar conducerea și funcționarii ministeriali știu mult mai bine decât profesioniștii domeniului nevoile acestora. Mai mult, în loc de consultare și implicit respect față de partenerii MCIN, trădează necuvenită condescendență. Dat fiind faptul că membrii Comisiei Naționale de Arheologie au luat la cunoștință în mod public despre această inițiativă, ne rezervăm dreptul de a răspunde în aceeași manieră.

Câteva dintre modificările legislative propuse sunt așteptate de mai multă vreme și au efect administrativ pozitiv. Ele reglementează rolul Biroului Executiv al Comisiei Naționale de Arheologie între ședințele de plen sau procedura de autorizare a diverselor tipuri de cercetare. Ceea ce a atras însă atenția noastră este propunerea formulată la **articolul 12, unde după litera l) se introduce o nouă literă, lit. l¹), cu următorul cuprins: „l¹) atestă, prin Institutul Național pentru Cercetare și Formare Culturală, debutanții, specialiștii și experții în domeniul cercetării arheologice, în conformitate cu metodologia aprobată prin ordin al ministrului culturii și identității**

naționale”. În completare, la **art. II** se specifică: **”În termen de 90 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi, se aprobă prin ordine ale ministrului culturii și identității naționale Regulamentul de Organizare și Funcționare al Comisiei Naționale de Arheologie, Procedura de acordare a autorizațiilor pentru cercetarea arheologică și Metodologia pentru înscrierea în Registrul Arheologilor, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.**

Conținutul acestui articol 12, lit. 1.¹ este absolut inacceptabil din perspectiva CNA și a comunității arheologice. El scoate din lege rolul de evaluare profesională al CNA asupra celor care doresc să devină debutant/specialist/expert arheolog (atribut al CNA, conform OMCC 2127/2005, art. 4.1.g: CNA stabilește criteriile și avizează atestarea specialiștilor și experților din domeniul cercetării arheologice, înscriși în Registrul arheologilor), transferându-l INCFC, entitate subordonată direct MCIN și care are drept obiect de activitate cursuri de ”formare continuă”. Cu alte cuvinte, cei 21 membri CNA provenind din cele mai importante muzee ale țării, din universitățile unde sunt educați viitorii arheologi potrivit unei curricule specializate, din institutele Academiei Române sunt puși într-o situație de inferioritate profesională față de un organism subsidiar și minor, care mai rămâne doar să asume și acordarea titlurilor de doctor în arheologie, pe viitor. Vom vedea transferate în această logică și marile șantiere arheologice, șantierele – școală ale României în gestiunea INCFC? De prisos să amintim că reglementarea legală incriminată aduce atingere gravă programelor universitare derulate de principalele universități din țară, inclusiv de Universitatea ”1 Decembrie 1918” din Alba-Iulia, al cărei Rector sunteți. **Această propunere de modificare a OG 43/2000 exprimă o gândire profund greșită și periculoasă la adresa profesiei noastre. Transpare dorința de control absolut, în mâna unor funcționari ministeriali și la discreția decidentului politic, oricare va fi el în anii următori. Prin consecințele sale directe și cumulative, modificarea reprezintă o vulnerabilizare asumată a patrimoniului cultural național cu care nu putem fi de acord, fără a ne descalifica profesional.**

Stimate domnule Ministru,

CNA se opune cu fermitate modificării OG 43/2000, prin adăugarea articolului 12, **lit. I¹**). Pe cale de consecință, nu putem fi de acord nici cu un viitor Regulament de Organizare și Funcționare al Comisiei Naționale de Arheologie, într-o viitoare Procedură de acordare a autorizațiilor pentru cercetarea arheologică și într-o nouă Metodologie pentru înscrierea în Registrul arheologilor, făcute toate după același *modus operandi* (adică fără implicarea CNA în redactarea acestor regulamente, proceduri și metodologii).

CNA respinge propunerea de la **art. 16, litera j)** prin care MCIN îi distribuie rolul decorativ de a ”propune criterii de atestare în Registrul arheologilor”, prin comparație de vechea formulare din lege: ”... (CNA) stabilește criteriile și avizează atestarea specialiștilor și experților din domeniul cercetării arheologice, înscriși în Registrul arheologilor....”.

Mai mult, considerăm că prioritare în buna funcționare a CNA și a arheologiei românești, a protejării patrimoniului arheologic național sunt următoarele puncte:

1. Elaborarea împreună cu specialiștii din domeniu, redactarea și aprobarea legislativă a unor standarde naționale unitare de execuție și de cost în sensul eficienței și transparenței pentru cercetările arheologice și în mod special al celor cu caracter preventiv.
2. Inițierea unor programe naționale de arheologie coerente pentru marile categorii de lucrări de infrastructură publică și crearea unor grupuri de lucru interministeriale cu implicarea CNA.
3. Inițierea unui program național de cartare, reglementări și pregătire profesională pentru arheologie subacvatică.
4. Corelarea legislativă în materie de "arheologie urbană" a reglementărilor privitoare la protejarea patrimoniului arheologic cu legislația din domeniul construcțiilor, urbanism, amenajarea teritoriului și a achizițiilor publice.
5. Armonizarea legislațiilor "paralele" în domeniul arheologiei promovate de dezvoltatorii de infrastructură de gaze, transport, energie etc., cu impact profund negativ asupra protecției patrimoniului arheologic și a calității cercetării arheologice
6. Acordarea sprijinului juridic direct și constant al MCIN pentru situațiile care îl impun (mari proiecte de infrastructură/ relația cu entități economice private).
7. Suplimentarea urgentă prin concurs a personalului de specialitate al DPC, pentru buna funcționare a ședințelor CNA și parcurgerea eficientă a numărului mare de documentații primite la evaluare.
8. Modificarea procedurilor și cuantumului acordării fondurilor pentru cercetare arheologică sistematică. Suma anuală – 1.000.000 ron în prezent – nu a mai fost actualizată de foarte mult timp. Prin comparație, în Bulgaria suma alocată pentru cercetări arheologice sistematice în 2019 echivalează cu cca 750.000 euro (adică peste 3.500.000 ron). Finanțarea anuală asumată în urmă cu mai bine de un deceniu de către MCIN, ajustată însă corespunzător nevoilor reale, trebuie să reprezinte garanția perpetuării cercetării arheologice în siturile de importanță națională și în pregătirea noilor generații de arheologi calificați corespunzător.
9. Actualizarea listei șantierelor sistematice prioritare (stabilite prin OMCC nr. 2483/12.12.2006) și asigurarea finanțării distincte a acestora, ca urmare a unei analize strategice comune cu CNA.
10. Sprijin real pe lângă Ministerul Finanțelor Publice, Guvernul și Parlamentul României pentru această activitate foarte specializată și cu specific sezonier, în sensul stabilirii unui regim juridic care să nu diminueze drastic suma brută alocată prin bugetul instituțiilor centrale sau județene. Activitățile de cercetare-dezvoltare în științe sociale și umaniste – clasa 7220 (săpături arheologice) cuprinse în legea nr. 52/ 15 aprilie 2011 republicată (M.O. 947/22 dec. 2015, art. 13, lit. k) au fost scoase dintre activitățile desfășurate de zilieri, în Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 114/ 28 decembrie 2018, art. 65.
11. Dată fiind ponderea însemnată a siturilor arheologice în Lista Monumentelor Istorice și avizarea încrucișată pentru lucrări de restaurare sau documentații de urbanism, CNA consideră esențială prezența simultană a cel puțin unui membru CNA în Comisia Națională a Monumentelor Istorice, în Secțiunea Tehnică, Arhitectură și Inginerie,

- respectiv în Secțiunea de Urbanism și Zone Protejate a CNMI. În acest sens, solicităm MCIN să inițieze modificările legislative corespunzătoare.
12. Inițierea unei dezbateri publice sincere și transparente despre oportunitatea și condițiile legale ale funcționării unor entități arheologice private în România.
  13. Demararea unui proces, alături de DPC și juriștii MCIN, de actualizare și armonizare a legislației referitoare la arheologia din România, având în vedere că se lucrează în interiorul Ministerului la un Cod al Patrimoniului, cod despre care, de asemenea, CNA nu este informată și nici consultată. Situația actuală legislativă nu face decât să pună în pericol patrimoniul național, unul dintre obiectivele naționale de securitate. Amintim că resursa arheologică este una neregenerabilă!

Nu putem rămâne spectatori la această lipsă de viziune și incapacitate de aliniere la politicile și standardele europene, măcar și alinierea față de progresele vecinilor noștri apropiați. MCIN ne-a făcut onoarea de a îi oferi expertiza științifică prin Ordinul Ministrului Culturii și Identității Naționale 2415/23.05.2018, tocmai pentru a împlini misiunea sa fundamentală: protejarea patrimoniului cultural al României.

Membrii Comisiei Naționale de Arheologie își reafirmă întreaga deschidere pentru dialog asupra absolut tuturor problemelor actuale ale arheologiei românești, ale protecției patrimoniului și ale asigurării viitorului acestui patrimoniu, teme dintre care nu poate lipsi cea a educării viitoarelor generații de arheologi.

În cazul în care MCIN nu va găsi căile potrivite de dialog și de acțiune concretă în această direcție, convingându-ne că reprezentăm partenerii săi reali, **vă anunțăm, Domnule Ministru, intrarea membrilor Comisiei Naționale de Arheologie în grevă pe termen nelimitat, începând cu 14 iunie 2019 – data următoarei noastre ședințe de plen.** Folosim prezenta ocazie pentru a transmite colegilor arheologi mesajul de a se alătura demersului nostru profesional.

București, 10 iunie 2019

Conf.dr. Ioan Carol Opreș – Universitatea din București
Dr. Coriolan Opreanu – Academia Română, Cluj-Napoca
Dr. Dan Aparaschivei – Academia Română, Iași
Dr Gabriel Rustoiu – Muzeul Național al Unirii, Alba-Iulia
Conf.dr. Neculai Bolohan – Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași
Dr. Vasile Diaconu – Muzeul de Istorie și Etnografie Târgu Neamț
Dr. Theodor Ignat – Muzeul Municipiului București
Dr. Constantin Băjenaru – MINA Constanța
Prof.dr. Sergiu Musteață – Universitatea Valahia din Târgoviște
Dr. Sorin Ailincăi – ICEM Tulcea
Dr. Andrei Măgureanu – Academia Română, București
Conf.dr. Sorin Nemeti – Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca
Dr. Adrian Ioniță – Academia Română, București

Dr. Roxana Munteanu – Muzeul Județean Buzău
Dr. Alin Frînculeasa – Muzeul Județean Prahova
Conf.dr. Valentin Victor Bottez – Universitatea din București
Dr. Robert Gindele – Muzeul Județean Satu-Mare
Dr. Constantin-Emil Ursu – Muzeul Bucovinei, Suceava
Prof.dr. Sabin Adrian Luca – Muzeul Național Brukenthal, Sibiu
Dr. Florin Ridiche – Muzeul Olteniei, Craiova
Dr. Ovidiu Cîrstina – Complexul Național Muzeal ”Curtea Domnească”, Târgoviște